

mi dosledno tudi originalni naslov prevedenega dela. Preseneča enotnost opisov in sploh osebnih bibliografij, kar priča o skrbni in temeljiti redakciji. Knjižničar utegne biti pozoren na načelo, da so imena in priimki avtorjev »povsod podani v skladu z mednarodnimi pravili o katalogizaciji«. Se pravi, da so se odrekli določbam o pisavi osebnih imen, ki jih predpisujejo pravopisi (npr. fonetično). Lahko bi se držali katalogizacijskih pravil tudi pri ruskih priimkih (npr. Dostojevski > Dostoevskij). Imena so pa podana le z začetnicami, vendar v inverziji.

Celotno gradivo povezujejo možna kazala: seznam prevajalcev, pregled po strokah (osnovna shema UDK), po jezikih, seznam prevedenih avtorjev in anonimnih del. Posebej opozarjamo na kazalo po jezikih, ki pove, kateri ljudje prevajajo v sedanjem času iz določene jezika v slovenščino, srbohrvaščino ali makedonščino, a tudi iz teh jezikov v tuje. Takle pregled ni samo poučen, ampak tudi praktičen za tistega, ki išče prevajalca za konkretno delo.

Upoštevanji so književni prevajalci, »ki živijo in delajo na ozemlju posameznega društva, čeprav niso njihovi člani. Vendar v knjigi ni podatkov o tistih prevajalcih, ki kljub večkratnim pozivom niso poslali poročila o svojem delu.« Tako so zbrali in priredili podatke o blizu 450 prevajalcih. Nekaj čez dvesto jih je iz Srbije, 75 iz Hrvaške, 99 iz Slovenije, 33 iz Bosne in Hercegovine ter 30 iz Makedonije. Največji prevajalski opus med vsemi ima Janko Moder (nad dvesto del »iz večine evropskih jezikov«) in še bi mu mogli kaj dodati. On je tudi redigiral slovenski delež.

Seveda razumemo težave redakcije, ki jih je imela z zbiranjem, in cenimo njeno prizadevanje, da je zbrano gradivo prikazala dosledno, domiselno in smotno. Vprašati pa se kajpak moramo, če je ta lepa po-

doba tudi popolna, koliko je blizu resnice. Razumljivo je, da jo lahko preverjamo samo na slovenskem gradivu; rezultat bi najbrž ne bil dosti drugačen tudi pri drugih republikah. Če primerjamo prevajalce, ki jih izkazuje »Slovenska bibliografija« za leto 1966, najdemo še kakih 70 ljudi, ki so v tem letu objavili po kakšen prevod v knjižni obliki, a jih v bibliografiji prevajalcev ni. Poleg priložnostnih so vmes že uveljavljena prevajalska imena (npr. Marijan Bregant, Kristina Brenk, Boris Grabnar, Drago Grah, Edvard Kocbek, Lojze Krakar, Stanko Leben, Dušan Ludvik, Tone Pavček, Silvester Škerl, Venko Taufer, Ciril Zlobec). Velika škoda je, da se ti niso odzvali pozivu slovenskega društva književnih prevajalcev. S svojo abstinenco so dali dokaz več k spoznanju, da se pri nas podobno zastavljene akcije zelo težko zadovoljivo izvedejo. Ker računamo, da bo društvo s podobnim bibliografskim pregledovanjem nadaljevalo, mu lahko samo želimo, da bi v bodoče našli več razumevanja. Koristno bi tudi bilo, da bi h književnim pritegnili še strokovne prevajalce. Precej je ljudi, ki se ukvarjajo hkrati s strokovnim in s književnim prevajanjem; samo strokovnih prevajalcev torej ne more biti posebno veliko.

Jože Munda

Uporedna analiza bibliotečke delatnosti u SR Srbiji. Beograd, Narodna biblioteka SR Srbije 1971. (IV) + 83 str. 4°.

Publikacija je izdala Narodna biblioteka SR Srbije v Beogradu z namenom, da pokaže, kakšno je danes stanje v srbskih knjižnicah. V uvodu pravi izdajateljica, da se je pri izdelavi te analize omejila na najosnovnejše probleme, ki so vsebovani v naslednjih skupinah:

— razvitost sistema, tj. mreže knjižnic, in organizacija knjižničarske službe,

— knjižni fond in drug knjižni material: velikost, struktura, pri-rast itd.,

— izposojanje knjig in bralci; število bralcev, sestava itd.,

— kader v knjižnicah,

— delovne razmere v knjižnicah: prostori, velikost prostorov itd.,

— materialna baza.

Delo je bilo torej pravilno zastavljeno in je bilo zbranih mnogo zanimivih podatkov za znanstvene, ljudske in šolske knjižnice v Srbiji za čas od osvoboditve do 1968 oziroma do leta 1970. Tako zbran material naj bi koristil ne samo srbskim knjižničarjem, temveč tudi knjižničarjem iz drugih republik in to zlasti tistim, ki se ukvarjajo z organizacijo ali pa s statistiko knjižničarstva.

Ker se zanimam za razvoj statistike v knjižničarstvu, sem publikacijo pregledovala predvsem s te strani. Toda žal, ko sem prebirala in ocenjevala številke o knjižničarstvu v Srbiji ter o nekaterih primerjavah med republikami na tem področju, sem naletela na nekatere spodsrljaje, ki jih bom naštela:

Tako je na strani 12 v tretjem odstavku navedeno, da je bilo v Jugoslaviji leta 1960 v vseh knjižnicah 25,437.000 knjig, da pa se je ta fond povečal do leta 1968 na 41,548.000 knjig, ter da je to 63 % povečanje. Že na naslednji, 13. strani, v prvem odstavku pa je trditev (ob istih osnovnih številkah), da znaša povečanje 57 %. Pravilno je 63 %.

V drugem odstavku na strani 17 je navedeno, da znaša fond v ljudskih knjižnicah Jugoslavije 11,598.000 knjig, a na strani 12 v tabeli beremo, da znaša ta fond 12,077.000 knjig. Kaj je točno?

Razpredelnica na strani 21 prikazuje primerjavo med republikami glede števila knjižnic in obsega knjižnega fonda v znanstvenih in strokovnih knjižnicah. Za Makedonijo je vpisano, da je leta 1960 imela 653.000 knjig, leta 1968 pa

465.000 knjig. V drugem odstavku na isti strani pa piše, da znaša povečanje knjižne zaloge v Makedoniji od 1960 do 1968 29 % — po navedenih številkah pa se je vendar zaloga knjig zmanjšala!

Ko se govori o strokovni urejenosti znanstvenih in strokovnih knjižnic, zasledimo na strani 23 v zadnjem odstavku podatek, da od 364 knjižnic 72 ali 20 % ni urejenih. V isti sapi dalje pa navajajo avtorji, da 50 knjižnic ali 13 % nima niti inventarne knjige, a 221 ali 61 % »nemaju ni avtorski katalog, što su osnovne pretpostavke za rad jedne biblioteke«. Torej jih vsaj 61 % ni urejenih strokovno, a ne le 20 %.

Na strani 31 je navedeno, koliko knjig je posamezni bralec prečital, oziroma koliko si jih je izposodil pri posameznem obisku. Zanimiva je konstatacija v četrtem odstavku, da so imele ljudske knjižnice v Sloveniji 912.000 bralcev, kar da je 5-krat manj kot v Srbiji. Ker je na strani 24 in 25 navedena kar dvakrat za Srbijo številka 597.695 članov za leto 1970, je trditev prav čudna, saj bi znašalo število bralcev v Srbiji, če jih je 5-krat več kot v Sloveniji, kar 4,560.000. Statistički godišnjak za leto 1969 pa navaja na strani 491 za Srbijo oziroma njene ljudske knjižnice 1,113.000 bralcev v letu 1968.

Tako, zdaj je zmeda dokončna in v predzadnjem odstavku te strani lahko le še preberemo rezultat te zmede v trditvi, da si en bralec v Sloveniji izposodi na leto 2 knjigi, v Srbiji 16 knjig, v BiH 15 knjig itd. In pri tem nas še avtorji opozarjajo na strani 25, da »ne treba gubiti iz vida podatak, da na področju SR Srbije ima 21,9 % nepismenih«.

Problem je v tem, da so avtorji zamenjali pojme: bralec kot oseba, ki redno, toda vsaj enkrat letno obiše knjižnico, in bralec — ob vsakokratnem obisku v knjižnici. Ker vemo iz prakse pri nas in na

tujem, da si pri enkratnem obisku bralec izposodi povprečno 2 do 3 knjige, je številka 912.000 slovenskih bralcev-obiskov glede na 2.232.000 izposojenih knjig v letu 1968 (glej Statistički godišnjak za leto 1969, str. 491) precej točna, saj daje povprečno 2,4 knjige na obisk. Ista publikacija (Stat. godišnjak) navaja za Srbijo 9.144.000 izposojenih knjig v ljudskih knjižnicah v letu 1968. Kolikokrat so bralci obiskali knjižnice v Srbiji, da so te knjige od tam prenesli domov, ne vem. Verjetno bo vsaj približno točen podatek, ki pravi, da ima Slovenija 5-krat manj bralcev kot Srbija — potem bi bilo v Srbiji okoli 4.500.000 obiskov.

Pri razpravi o knjižničnih prostorih so v tabeli na strani 48 navedeni podatki o obsegu knjižnega fonda, o številu uporabnikov in velikosti prostorov za leto 1960, 1965 in 1970. Za uporabnike so navedene sledeče številke:

leto 1960 — 4.205.000
leto 1965 — 13.711.298
leto 1970 — 21.206.986

V prvem odstavku pod tabelo piše, da je v desetih letih naraslo število uporabnikov za 8.001.986 ali za 504 %. Dejanska razlika med leti 1960 in 1970 pa je 17.001.986 ali 404 %.

Bojim se, da to niso vse nedoslednosti in netočnosti in da bi se ob natančnejšem pregledu še kaj našlo. Škoda, da sestavljalci te analize niso upoštevali starega pravila statistike, ki pravi, da se sleherna improvizacija in netočnost na tem področju hudo maščuje, ker daje neuporabne rezultate in je tako ves trud zaman.

Milka Grgič

Empfehlungen für die Zusammenarbeit zwischen Hochschulbibliothek und Institutsbibliotheken. Bonn-Bad Godesberg, Deutsche Forschungsgemeinschaft — Bibliotheksausschuss 1970. 32 str. 80.

Medtem ko imajo novo ustanovljene univerze v Zvezni republiki Nemčiji večinoma že enoten, funkcionalno razčlenjen knjižnični sistem, ki ne pozna več vzporednosti univerzitetne knjižnice in inštitutskih knjižnic, se lahko pri starih univerzah najprej samo poskuša izboljšati sodelovanje med različnimi obstoječimi knjižnicami. Zato je Nemška raziskovalna skupnost izdala ta priporočila, ki veljajo le za »stare« univerze, upoštevajo pa tudi že izkušnje enotnih knjižničnih sistemov pri »novih« univerzah. V nasprotju s prejšnjimi priporočili, ki so dajala le okvirne predloge, vsebujejo ta čisto konkretna navodila; izhajajo iz načela, da je knjižnični sistem visoke šole načelno enota, ki ima namen oskrbovati to šolo z literaturo za pouk in raziskovanje. Za zdaj ta priporočila še nimajo zakonske veljave. Ker je vprašanje koordinacije in sodelovanja med posameznimi knjižnicami znotraj univerze že dalj časa aktualno tudi pri nas, bi bilo zanimivo povzeti glavne misli.

Priporočila ločijo več vrst inštitutskih knjižnic. Specialni inštituti imajo omejeno strokovno področje in razmeroma majhno število študentov (npr. sinologija, geodezija); knjige teh strok kupujejo samo inštituti, univerzitetna knjižnica zanje ne skrbi. Te knjižnice imajo ozek krog uporabnikov, zato so načeloma preženčno postavljene. Drugače je s tako imenovanimi inštituti za množične stroke, ki morajo ustrezati izrazito množičnim potrebam, deloma zaradi velikega števila študentov, deloma zaradi primeroma intenzivne uporabe literature. Priporočila ločijo tri vrste teh inštitutov; najprej dajejo navodila za filološke in historične stroke. Tu mora biti študijska literatura zaradi velikega števila študentov in intenzivne uporabe dostopna na več mestih znotraj univerze — pri večjem povpraševanju tudi v več izvodih — tako v inštitutski kot uni-